

وب سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی حوزه سواد اطلاعاتی

• حمید قاضی زاده^۱

دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز

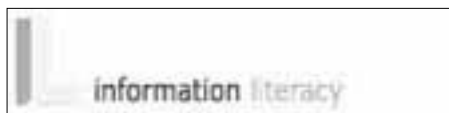
سواد اطلاعاتی^۲، یکی از مشخصه های بارز جامعه اطلاعاتی است که در واقع قابلیت و توانایی را برای افراد فراهم می آورد تا برای رفع نیازهای اطلاعاتی خویش بتوانند به آسانی به اطلاعات دسترسی پیدا کنند، از آنها استفاده کنند و آنها را مورد ارزیابی و بررسی قرار دهند. به تعبیر دیگر، سواد اطلاعاتی قدرت دسترسی موثر به اطلاعات با ارزش، آگاهی از چگونگی سازماندهی دانش و اطلاعات، روش های مختلف جستجو، توان تشخیص مشکل و به کارگیری کارآمدترین اطلاعات برای رفع آنها است.

از جمله اهداف سواد اطلاعاتی می توان به عبارت «یادگیری مادام العمر» و «یادگیری مستقل» اشاره کرد که در بسیاری از متون برای سواد اطلاعاتی در نظر گرفته شده است. با پیشرفت و فراگیر شدن مفهوم سواد اطلاعاتی، متخصصان و صاحب نظران حوزه سواد اطلاعاتی بر آن شدند تا با تدوین و تنظیم ابزارها و وسایل های لازم، در عرصه اطلاع رسانی مورد نظر نیز پیشگام باشند. بدین ترتیب با تدوین وب سایت های سواد اطلاعاتی، سعی کردند خدمات و کمک های بیشتری را در زمینه پیشبرد اهداف سواد اطلاعاتی جلوه دهند. از جمله اهداف وب سایت های سواد اطلاعاتی عبارتست از:

این وب سایت ها قادر خواهند بود تا در گسترش دانش، سواد علمی و اطلاعاتی افراد نقش بسزایی ایفا نموده و همواره بر هدف اصلی سواد اطلاعاتی که همان «یادگیری مادام العمر» است، تأکید ورزند.

انواع وب سایت های سواد اطلاعاتی عبارتست از:

سواد اطلاعاتی

این پایگاه را دست اندرکاران سواد اطلاعاتی انگلستان در طراحی کرده اند. امکاناتی از قبیل تمرین حرفه ای سواد اطلاعاتی، بازاریابی برای سواد اطلاعاتی، تحقیقات درباره سواد اطلاعاتی، تقسیم بندی

ارائه تعاریف دقیق و علمی تر از سواد اطلاعاتی و حوزه های وابسته
- راهنمایی علاقمندان به کارگاه های آموزشی در حوزه

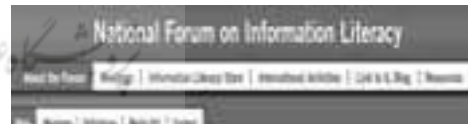

سواد اطلاعاتی قدرت
دسترسی موثر به
اطلاعات با ارزش، آگاهی
از چگونگی سازماندهی
دانش و اطلاعات،
روشهای مختلف جستجو،
توان تشخیص مشکل
و بکارگیری کارآمدترین
اطلاعات برای رفع آنها
است

این پایگاه را دکتر ویبر^۶، استاد دانشگاه شفیلد انگلستان، و بیل جانسون^۷، استاد دانشگاه، طراحی کرده‌اند و در آن اطلاعات قابل توجهی از قبیل استانداردها و گزاره‌های سواد اطلاعاتی، سازمان‌ها و منابع، تعاریف و مدل‌های گوناگون سواد اطلاعاتی، منابع آموزشی و تدریس سواد اطلاعاتی، تحقیقات سواد اطلاعاتی، سواد اطلاعاتی در مدارس، مقالات کنفرانس‌ها، سواد اطلاعاتی و جامعه، رابطه بین کتابداران و دانشکده‌ها و آثار حوزه سواد اطلاعاتی در حوزه سواد اطلاعاتی به علاقه‌مندان ارائه می‌شود.

www. Information literacy.org.uk

پایگاه بازار ملی سواد اطلاعاتی^۲

www. Shef.ac.uk/literacy

پایگاه تحصیلی^۸

در این پایگاه منابع آموزشی، دانش‌آموزان فعال، کتاب‌ها و نویسندگان حوزه سواد اطلاعاتی معرفی شده‌اند.
نشانی پایگاه:

www2.scholastic.com

پایگاه دانشگاه اسکواید^۹

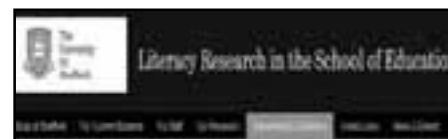

این پایگاه را کتابخانه دانشگاه ایلی نیوز طراحی کرده است که ضمن معرفی انواع وبسایتها، منابع و وبلاگ‌های مربوط به سواد اطلاعاتی، به معرفی افراد مشهور در این حوزه پرداخته و سازمان‌های مربوط را نیز مشخص می‌کند.

نشانی پایگاه:

www.Infolit.org

مکان سواد اطلاعاتی^۵

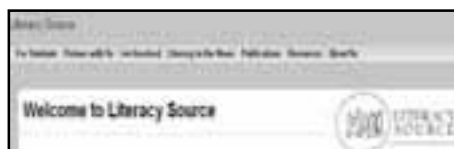
از جمله اهداف سواد اطلاعاتی می‌توان به عبارت "یادگیری مادام‌العمر" و "یادگیری مستقل" اشاره کرد که در بسیاری از متون برای سواد اطلاعاتی در نظر گرفته شده است

در پایگاه حاضر این اطلاعات و مطالب دیده می‌شود: محیط‌های سواد اطلاعاتی، شرایط توسعه و بهبود سواد اطلاعاتی، انجمن‌های کتابخانه‌های تحقیقاتی و دانشگاهی حوزه سواد اطلاعاتی، مؤسسات سواد اطلاعاتی، پروژه آبی بزرگ (پروژه‌ای که آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای دانش‌آموزان در دبیرستان را برعهده دارد)، ساختمان‌های مربوط به سواد اطلاعاتی در کشورهای مختلف، راهنمای منابع الکترونیکی حوزه سواد اطلاعاتی، شبکه‌های اروپایی سواد اطلاعاتی، پروژه انفولیت^{۱۱}، معرفی پروژه شبکه‌های اینترنتی سواد اطلاعاتی با همکاری پنج مؤسسه در آفریقای جنوبی با هدف توسعه آموزش سواد اطلاعاتی، مروری بر طراحی سواد اطلاعاتی، فرآیند و برون‌دادهای مربوط به سواد اطلاعاتی، چالش‌های نحوه آموزش سواد اطلاعاتی، ساختار سواد اطلاعاتی: گزینش ابزارها برای ساختار با تمرکز بر مؤسسات و دانشکده‌های آموزشی، وبلاگ‌های سواد اطلاعاتی، پروژه پایگاه‌های آموزشی سواد اطلاعاتی، میزگردهای مؤسسات و کتابخانه‌ها درخصوص سواد اطلاعاتی، مدل‌های آموزشی مربوط به سواد اطلاعاتی، پروژه سایلز^{۱۲}، پروژه استانداردسازی مهارت‌های سواد اطلاعاتی و ... وجود دارد.

نشانی پایگاه:

www.his.se/templates

منابع سواد اطلاعاتی^{۱۳}

در این پایگاه علاقه‌مندان می‌توانند به اطلاعاتی نظیر آثار، مشاغل و اخبار حوزه سواد اطلاعاتی و مطالبی برای

دانش‌آموزان دسترسی داشته باشند.
نشانی پایگاه:

www.literacy-source.org

سواد اطلاعاتی در فلوریدا^{۱۴}

این پایگاه با این جمله آغاز می‌شود: سواد اطلاعاتی برای افراد، قابلیت است برای «درک بهتر اطلاعات، زمانی که افراد به اطلاعات دارند، قادر باشند اطلاعات موردنیاز را مکان‌یابی و ارزشیابی کرده و آن را به طور مؤثر و کارآمد مورد استفاده قرار دهند».

در این پایگاه اطلاعات خوبی درباره انواع کارگاه‌های آموزشی سواد اطلاعاتی، برنامه‌های سواد اطلاعاتی فلوریدا و منابع سواد اطلاعاتی قابل دسترسی است. همچنین دستیاران حوزه سواد اطلاعاتی می‌توانند به موضوعات فرعی‌تری از قبیل کارگاه‌های آموزشی در دو سطح دانش‌آموزان و استادان، تاریخچه سواد اطلاعاتی در فلوریدا، برنامه‌های مصوری از فعالیت‌های سواد اطلاعاتی و استانداردهای سطح بالا در حوزه سواد اطلاعاتی دسترسی داشته باشند.

نشانی پایگاه:

www.fiu.edu

میزگردهای سواد اطلاعاتی^{۱۵}

غربی اقیانوس آرام، شمال جنوبی اقیانوس آرام، منطقه آتلانتیک جنوب شرقی و مناطق دیگر.
نشانی پایگاه:

<http://www.nnlm.gov>

راهنمای دسترسی به منابع پیوسته سواد اطلاعاتی^{۱۴}

در این پایگاه اطلاعات کاملی درباره انواع دانش در حوزه سواد اطلاعاتی مطرح شده است که عبارتند از: ارزشیابی موضوع سواد اطلاعاتی، کنفرانسها، تعاریف، سرویسهای پستی الکترونیکی درباره سواد اطلاعاتی، طرحها، فرآیند، استانداردها، سازمانها، پروژهها، مقالات و برنامههای مربوط به سواد اطلاعاتی.

نشانی پایگاه:

www.bulldogs.tlu.edu/mdibble/dorilhttp://academic.scranton.edu/departments/wml/infoit-res.html

مفاهیم آموزشی برای سواد اطلاعاتی

در این پایگاه پروژههایی که درباره نحوه و ارتقای سواد اطلاعاتی اجرا می شود یا در دست اجراست، معرفی می شوند. اطلاعات این پایگاه درباره انواع پروژههای سواد اطلاعاتی، انتشارات تحقیقات انجام شده، وبلاگها و صفحات مربوط به حوزه سواد اطلاعاتی و نقشه کلی

این پایگاه را انجمن کتابداران آمریکا با هدف توسعه رقابت در استفاده از اطلاعاتی کارآمد میان انواع کتابخانهها و ارتقای ساختار آنها راه اندازی کرده اند. در این پایگاه اطلاعاتی نظیر انتشارات میزگردهای توسعه ساختار کتابخانهای و سواد اطلاعاتی، کنفرانسهای سواد اطلاعاتی، سالنامههای مرتبط با حوزه، گزارش کمیتههای مرتبط با موضوع، سؤالات، مباحث و دیدگاههای مربوط به سواد اطلاعاتی مطرح شده است.
نشانی پایگاه

www3.baylor.edu

شبکه ملی کتابخانههای پزشکی^{۱۵}

این پایگاه به موضوعاتی که به سلامت اطلاعات و سالم سازی محیط و بهداشت تأکید دارد، می پردازد. اطلاعات قابل ارائه در این پایگاه شامل این موارد می باشد: ۱. خدمات به اعضا؛ ۲. اشتراک منابع و خدمات تحویل مدرک؛ ۳. سلامت اطلاعات در وب؛ و ۴. فرصت های آموزشی و یادگیری.

همچنین دسترسی به اطلاعاتی از قبیل ارجاع سریع به برخی از موضوعات مشابه، راهنمای اعضا در حوزه سواد اطلاعاتی پزشکی و سفارش مقالات از طریق امانت برای اعضا در این پایگاه امکان پذیر است.

نکته قابل توجه در این پایگاه تقسیم بندی قارهها و کشورها براساس سلامت اطلاعات آنها بوده و دسترسی به هر منطقه هم از طریق گزینه جست و جو و هم با تقسیمات ایجاد شده از سوی خود پایگاه امکان پذیر است. برخی از این مناطق عبارتند از: آتلانتیک میانه، شمال

برای کسب آگاهی و دسترسی به انواع نرم‌افزارهای تولیدشده در حوزه سواد اطلاعاتی، این پایگاه مناسب خواهد بود. در این پایگاه نرم‌افزارهایی به صورت آزمایشی و رایگان در اختیار کاربران قرار می‌گیرد تا در صورت تأیید، ضوابط تهیه نهایی آنها فراهم آید.
نشانی پایگاه:

www.librarysupportstaff.com/onlineteach

آموزش و یادگیری سواد اطلاعاتی در کشور اسکاتلند

در این پایگاه امکاناتی از قبیل آموزش، ارزشیابی، سازماندهی و کارآیی سواد اطلاعاتی وجود دارد. از جمله نکات جالب توجه در این پایگاه، تقسیم‌بندی سواد اطلاعاتی برای رده های سنی ۹-۱۱، ۱۲-۴ و ۱۵-۱۸ است.

نشانی پایگاه:

www.ltsotland.org.uk/informationliteracy

پی نوشت‌ها:

- 1 . ghazi.hamid@gmail.com
- 2 . Information literacy
- 3 . Journal of Information literacy(JIL)
- 4 . National Marketing for Information literacy
- 5 . The Information literacy place
- 6 . Sheila Webber
- 7 . Bill Johnston
- 8 . Scholastic
- 9 . University of SKOVDE
- 10 . The Big Blue
- 11 . INFOLIT
- 12 . SAILS
- 13 . Information literacy Resources
- 14 . FIU
- 15 . Information literacy round table
- 16 . NN/LM.gov National network of libraries of medicine
- 17 . Bulldogs.tlu.edu/

پایگاه می‌باشد. همچنین اهداف اجرای پروژه‌های سواد اطلاعاتی در این پایگاه معرفی می‌شوند.
نشانی پایگاه:

www.shef.ac.uk/is/home.html

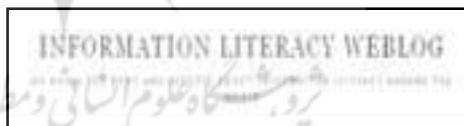
درگاه آموزشی سواد اطلاعاتی یونسکو

سازمان یونسکو برای معرفی و بیان اهمیت موضوع سواد اطلاعاتی و تأثیرات آن در جوامع اطلاعاتی، درگاه خاصی را به این موضوع اختصاص داده است. در این درگاه اخبار و مطالب مربوط به حوزه سواد اطلاعاتی یا موضوعاتی که برای ارتقا و توسعه دانش‌افزایی و سواد اطلاعاتی باشند، به صورت روزآمد و در قالب اخبار درج می‌شود.
نشانی پایگاه:

www.portal.unesco.org/ci/

وب لاگ‌های مربوط به سواد اطلاعاتی

در این پایگاه علاقه‌مندان می‌توانند به نوشته‌ها، آرا، و افکار شخصی افراد و صاحب‌نظران که در حوزه سواد اطلاعاتی در سراسر جهان منتشر شده است، دسترسی داشته باشند.

نشانی پایگاه:

www.information-literacy.blogspot.com

نرم افزارهای مربوط به سواد اطلاعاتی

